

Inventarissen

[Terug naar overzicht](#)

1168 Inventaris van het Archief van de Stichting Joods Maatschappelijk Werk

Download als pdf [_\(https://archieff.amsterdam/archives/pdf/1168.ead.pdf\)](https://archieff.amsterdam/archives/pdf/1168.ead.pdf) Download als xml [_\(https://archieff.amsterdam/archives/xml/1168.ead.xml\)](https://archieff.amsterdam/archives/xml/1168.ead.xml)

Beschrijving van het archief

Naam

Archief van de Stichting Joods Maatschappelijk Werk

Stadsarchief Amsterdam

Archief Philip Staal

Oprichting en doelstelling van JMW

De stichting Joods Maatschappelijk Werk (JMW) werd formeel op 28 november 1946 opgericht maar zou pas in september 1948 met haar activiteiten kunnen beginnen(1). Uit de notulen van het Voorlopig Bestuur van de Stichting JMW van 14 april 1948 blijkt dat het initiatief voor de oprichting uitging van de Joodse Coördinatie Commissie. Zij riep alle besturen van instellingen op sociaal gebied en de Kerkgenootschappen bij elkaar om te komen tot de oprichting van een coördinerende organisatie van alle Joodse instellingen en verenigingen in Nederland die op sociaal gebied werkzaam waren geweest. Uit de statuten blijkt dat de pas opgerichte stichting zich ten doel stelde: 'de coördinatie, bevordering en uitoefening van de gehele sociale zorg voor Joden in Nederland'. Daaronder was begrepen de verzorging en verpleging van zieken, bejaarden en invaliden, de verzorging van minderjarigen, het verlenen van materiële en morele steun aan on- en minvermogenenden en aan studerende, de hulp bij lijkverzorging, begraving en zorg voor graven. Bij de statutenwijziging in 1949 werd daar nog het volgende punt aan toegevoegd: 'Bovendien kan het JMW zich vanwege de bevoegde overheidsorganen doen aanwijzen als eigenares, beheerder, bewindvoerder, boedelberedder, erfgenaam en rechtsopvolger onder welke benaming dan ook van onder meer: statenloze Joden, Joodse organisaties en corporaties, die als slachtoffer van het nationaal-socialisme of het fascisme, zonder wettige erfgenaam, opvolger of rechthebbende zijn gebleven, het beheren van de aldus toegewezen vermogens als rechtsopvolger van haar voorganger, het doen gelden van aanspraken van dezen op schadevergoeding, schadevergoeding en herstel, een en ander ten behoeve van Joden, Joodse organisaties en corporaties, die het slachtoffer zijn geworden van vervolging, verdrukking en achteruitstelling'(2). Organisatie van JMW

Na de oprichting van JMW in 1948 was er een algemeen bestuur, bestuursraad en een dagelijks bestuur. De bestuursraad en het dagelijks bestuur gaven leiding aan de stichting. Door een aantal factoren voelde JMW zich halverwege de jaren '60 genoodzaakt tot reorganisatie. In een concept 'Reorganisatieplan voor de Stichting JMW' van de hand van, toenmalig directeur, G. Taussig, wordt daarover het volgende gezegd: 'Het karakter van JMW werd steeds meer ambivalent, dit kwam doordat JMW enerzijds optrad als centraal federatief lichaam maar anderzijds een orgaan was geworden van algemeen maatschappelijk werk. Daarnaast was er regelmatig sprake van tegengestelde belangen binnen de bestuursraad en het dagelijks bestuur'. Beide

besturen bestonden uit vertegenwoordigers van de aangesloten instellingen die onbewust de belangen van deze organisaties op de voorgrond stelden en zodoende vaak in conflict kwamen met JMW als uitvoerend orgaan. 'De vraag diende zich dan ook aan of het niet gewenst zou zijn om het uitvoerende werk los te koppelen van het beleidsorgaan en daarvoor een andere organisatievorm te vinden'(3). Tot een daadwerkelijke uitvoering daarvan kwam het echter niet zo snel. Eerst werd er gefuseerd met de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming (de Fusie), afgerond met de zogenaamde bestuurs-herstructurering.

Fusie met de Fusie

De fusie met de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming verliep niet zonder slag of stoot. In het rapport van Organisatiebureau betreffende het advies 'op welke wijze een integratie tot stand kan worden gebracht tussen de Stichting JMW en de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming' werd geconcludeerd dat 'het verschil tussen de twee instellingen te groot is om te kunnen fuseren of zonder meer te integreren in een nieuw geheel dat beider werk en doelstellingen in zich opneemt'(4). Om de integratie van de beide organisaties intern te begeleiden werd er een begeleiding sgroep opgezet, die een aantal themagroepen(5) instelden om onderzoek te doen naar de verschillende aspecten van de fusie met de Fusie.

Uiteindelijk werd de organisatiestructuur als volgt: Naast een algemeen bestuur, bestuurscollege en een dagelijks bestuur kwam er vanaf 1977 een directieteam bestaande uit twee directeuren te weten een management directeur en een professioneel directeur.

Er werden op het uitvoerend niveau twee nieuwe overlegorganen ingesteld: de professionele staf en de voorwaarde scheppende staf. De professionele staf was het interne overlegorgaan waar het professionele beleid binnen de grenzen van de doelstellingen en het vastgestelde beleidskader werd ontwikkeld respectievelijk vernieuwd op grond van impulsen vanuit de organisatie en vanuit de omgeving(6). Met andere woorden de professionele staf zou moeten fungeren als beleidsvoorbereidend orgaan ten behoeve van de professionele directeur. De voorwaarde scheppende staf was het interne overlegorgaan waar het voorwaardescheppende beleid binnen de grenzen van de doelstellingen en reeds vastgestelde beleidskaders wordt ontwikkeld, respectievelijk vernieuwd (7). Met andere woorden de voorwaarde scheppende staf had een adviserende functie richting de management directeur op het gebied van het personeelsbeleid(8).

Op het uitvoerend niveau werden de zogenaamde Units ingesteld. Zij werden opgericht met als doel te komen tot een integrale maatschappelijke dienstverlening. Elke unit bestond uit ca. 10 professionele werkers. In deze units werden alle aspecten van het maatschappelijk werk ondergebracht. Er waren 5 Units: Unit I, Unit II, Unit III, Unit Z.O.N en de Unit Z.Z. De eerste 3 units waren voor Amsterdam en de provincies Noord-Holland en Utrecht. De Unit Z.O.N was voor de regio Z(uid) O(oost) N(oord) en de Unit Z.Z was voor de regio Z(uid-Holland) Z(eeland)(9).

Als afronding van de fusie met de Fusie vond er nog een bestuursherstructurering plaats. Met het doorvoeren van een bestuursherstructurering hoopte men op een slagvaardige organisatie(10). Dat het hele proces niet vlekkeloos verliep en ook niet tot het gewenste resultaat leidde blijkt wel uit het onderzoek dat midden jaren 80 door het Bureau Boer&Croon werd uitgevoerd naar aanleiding van organisatorische en personele knelpunten bij JMW(11). JMW als coördinerende instelling

Zoals uit het voorgaande blijkt stelde JMW zich tot doel om de coördinatie met betrekking tot de sociale zorg voor de Joden in Nederland te regelen. JMW heeft dan ook het initiatief genomen tot de oprichting van een reeks organisaties die hieronder kort genoemd zullen worden. Daarna zal bij een aantal organisaties dieper op hun doelstellingen en activiteiten worden ingegaan.

- De Commissie voor de Demografie der joden in Nederland
- De Commissie van Vijf (het samenwerkingsverband van de joodse studiefondsen)
- De Stichting tot Coöperatie van Joodse Instellingen van Oude van Dagen, Chronisch Zieken en Invaliden (de Jolin)
- Het Centraal Pensioenfonds voor Joodse Instellingen in Nederland

De Commissie tot behartiging der Belangen van Joodse Instellingen te algemene nutte (de Comime, die

- De Commissie tot benutting der Belangen van Joodse Instellingen te algemeener nutte (de Commissie, die zich bezighield met de vergoeding van immateriële oorlogsschade)
- De Centrale Deposito-Rekening
- De Centrale Inkoop (voor Joodse Instellingen)
- De Stichting Joodse Herstellings- en Vakantieoord (JHV)
- De Stichting Joodse Kerkgenootschappen (JOKOS, die zowel voor de Nederlandse als de Westduitse overheid de gespreks- en onderhandelingspartner was voor vergoeding van oorlogsschade)
- De Commissie Overleg Subsidies (de COS, die subsidieaanvragen bundelt, behandelt en eventueel toekent uit bijdragen van de deelnemende joodse organisaties).

Het secretariaat van JMW voerde voor de verschillende toegetreden organisaties ook de administratie. De afdeling Boekhouding voerde de financiële administratie voor een aantal instellingen waaronder het Oppenheim-Fischel Fonds en de Rosalie Gomperts-Springer Stichting. De sociale afdeling van JMW verzorgde op verzoek de sociale rapportage voor een reeks organisaties. Arbeidsbesturen in de medische, de NIISA (Nederlands Israëlitische Instelling voor Sociale Arbeid) en de Vereniging Weldadigheidsfonds lieten bij steunaanvragen de sociale rapporten door maatschappelijk werkers van JMW opstellen. De Stichting Leningfonds van de JCC liet de sociale aspecten van verzoeken om een lening of gift door de sociale afdeling van JMW behandelen. Ook bij de aanvragen van toelagen bij joodse studiefondsen verzorgde JMW de rapportage. Tenslotte vertegenwoordigde JMW de joodse gemeenschap naar buiten toe in kwesties van materiële en immateriële oorlogsschade.

Centrale Financieringsactie voor Joods Sociaal Werk in Nederland (Cefina)

Voor wat betreft de financiering van Joodse organisaties in Nederland is de Centrale Financieringsactie voor Joods Sociaal Werk in Nederland (afgekort tot Cefina) van groot belang. Cefina werd in oktober 1947 formeel opgericht met als doel: 'het administreren en de bevorderen van de inzameling van gelden ten behoeve van Joodse Instellingen in Nederland met een sociaal, cultureel of religieus karakter'(12). In 1949 werd er een convenant tussen Cefina en JMW gesloten waarbij de samenwerking voortaan Cefina-JMW zou heten(13).

Joods Herstelings- en Vakantieoord (JHV) te Den Dolder

Dit tehuis werd in 1949 opgericht met als hoofddoel Joodse patiënten die uit ziekenhuizen waren ontslagen in het herstellingsoord op te nemen om hen in de gelegenheid te stellen op krachten te komen(14). Hiervoor wilde JMW beschikken over een eigen pand. In Den Dolder lag het pand dat vóór de oorlog als vakantieverblijf had gediend voor de kinderen van het Utrechts Centraal Israëlitisch Weeshuis, na een grondige verbouwing kon het pand in 1949 worden geopend, hiermee was ook de oprichting van de Stichting Joods Herstelings- en Vakantieoord (JHV) een feit. De zeggenschap van JMW binnen en over de JHV was groot. De begroting, statuten, en huishoudelijke reglementen moesten allemaal door de Bestuursraad van JMW worden goedgekeurd. Daarnaast verzorgde JMW de administratie van het tehuis en betaalde zij de lonen uit en inde de pensioengelden(15). In 1972 werd het tehuis gesloten vanwege een steeds ongunstiger wordende exploitatiekost en(16). Omdat JMW toch op een of andere manier dit werk wilde voortzetten ging men in onderhandeling met de directie van 'Ons Landhuis' in Lunteren. Deze onderhandelingen resulteerden er in dat JMW voor de periode rond Pesach en een periode in de zomer de beschikking kreeg over het Landhuis.

Stichting Jolin

De Stichting Jolin (Stichting tot Coöperatie van Joodse Instellingen voor Oude van Dagen, Chronisch Zieken en Invaliden) werd in 1949 opgericht op initiatief van de Commissie voor Oude van Dagen, Zieken en Invaliden vanuit JMW. Deze stichting was een samenwerkingsverband van alle instellingen op het gebied van bejaardenzorg en had vooral een coördinerend karakter. Daarbij behielden de aangesloten instellingen hun eigen zelfstandigheid(17). Het coördinerend karakter bestond volgens de statuten onder andere uit: het over en weer verstrekken van gegevens t.a.v. beschikbare plaatsen, aantal verpleegden en aanvragen tot plaatsing waaraan nog niet is voldaan. Het streven naar gemeenschappelijke richtlijnen betreffende tarieven, gezamenlijke inkoop van materialen, aanvragen van subsidies van overheidswegen alsmede het komen tot een

gezamenlijke inkoop van materialen, aanvragen van subsidies van overheidswege alsmede het komen tot een gemeenschappelijke pensioenregeling voor het personeel van de tehuizen van de deelnemende instellingen(18)

Eind jaren '60 gaf het Algemeen Bestuur van de Stichting Jolin aan P. van Leeuwen-Zwanenburg (secretaris van het Algemeen Bestuur) de opdracht om een advies te schrijven over de mogelijke toekomstige ontwikkeling van de Joodse bejaardenzorg. Zij kwam tot de conclusie dat de Stichting Jolin in 'haar huidige vorm' de Joodse Bejaardenzorg niet doeltreffend kan begeleiden. Het terrein, dat via de statuten uitsluitend de tehuizen betreft, is te beperkt. 'In de praktijk zal men steeds geconfronteerd worden met andere mogelijkheden om de bejaarden te helpen, dan de bevoegdheden van Jolin op dit moment toestaan'(19). Zij zag twee mogelijkheden om de opzet van de bejaardenzorg te bestuurlijk te realiseren: 1) sectie bejaardenzorg van JM W, 2) een Stichting voor Joods Bejaardenwelzijn.

In de Bestuursraadvergadering van 14 april 1970 werd de positie van Jolin besproken en werd er geconcludeerd dat haar werk 'thans overbodig is'(20). In plaats van de Jolin werd door de Bestuursraad een sectie Bejaardenzorg opgericht die tot doel had het totale werk ten behoeve van de Joodse bejaarden in Nederland te coördineren en te stimuleren en tot verder ontplooiing te brengen. De sectie had twee organen: de begeleidingscommissie en de werkgroep.

De begeleidingscommissie was samengesteld uit niet-functionarissen van de aangesloten instellingen die ervaring of belangstelling hebben op het terrein van de Joodse bejaardenwelzijnszorg. De werkgroep is het orgaan waarin beleidsvoorbereidende-, coördinerende en stimulerende arbeid tot ontwikkeling van de Joodse welzijnszorg voor bejaarden wordt verricht. Dit orgaan bestaat uit functionarissen met verschillende taken uit de kring van tehuizen, andere instellingen en JMW. De directeur van JMW is voorzitter van de werkgroep en fungeert als verbindingspersoon met de begeleidingscommissie(21).

Na verloop van tijd bleek echter dat de gekozen vorm niet werkbaar was, er werd een 'Kommissie Beleidsplan' ingesteld die een voorstel maakte om een federatie te vormen waarbinnen zoveel mogelijk de instellingen voor bejaardenzorg en de beschikbare disciplines zouden samenwerken(22). In de loop van 1979 was de Federatie Instellingen Joodse Bejaardenzorg (FIJB) een feit. Zij had tot doel het voorbereiden van het beleid, alsmede het doen uitvoeren van dit beleid, met betrekking tot de gehele joodse bejaardenzorg in Nederland(23).

Commissie voor de Demografie

Op initiatief van J MW is in samenwerking met de Kerkgenootschappen en Cefina-JMW de Commissie voor de Demografie opgericht. Deze commissie had als taak een demografisch onderzoek in te stellen naar de ontwikkeling van de Joodse bevolking. Dit met het oog op de toekomstige behoeften op sociaal gebied van deze bevolkingsgroep(24). In 1961 verscheen het eerste rapport van de Commissie, in 1971 gevolgd door het tweede rapport. Eind 1979 werd het initiatief genomen om een derde demografisch onderzoek te starten(25). Voornaamste reden was de sterke veroudering van de gegevens die gebruikt waren voor het rapport dat in 1971 was verschenen. Wat de opzet betrof zou het een socio-demografisch onderzoek moeten worden met een bredere strekking, waarbij de gegevens gebruikt zouden kunnen worden in het kader van praktische beleidsontwikkeling binnen de te onderscheiden sectoren van de Joodse gemeenschap; zoals onderwijs, welzijn, bejaardenzorg, kindbescherming en jeugdwerk(26). Als gevolg van persoonlijke tegenstellingen was het inblazen van nieuw leven een moeizaam proces dat veel tijd in beslag nam(27). Uiteindelijk kwam er toch een onderzoeksplan tot stand, maar tot de uitvoering daarvan is het echter nooit meer gekomen. Het onderzoek is stopgezet. In de notulen van de Commissie van 26 januari 1986 wordt daar het volgende over gezegd: 'Onduidelijk is waar nu de grootste gevoelens van angst en onveiligheid hebben post gevat, die tot de besluitvorming van zowel de kerkgenootschappen als JMW hebben geleid'. Vluchtelingenwerk

Comité ter Behartiging van de Belangen der Joodse Vluchtelingen was opgericht om de belangen te behartigen van de joodse vluchtelingen bij de Nederlandse Federatie voor Vluchtelingenhulp. Het Comité was aanvankelijk een ad-hoc Comité zonder rechtspersoonlijkheid of statuten. Hierbij waren aangesloten: JMW en de Stichting Joodse Verplaatste Personen(28). De directeur van JMW Ph. A. Sander was

JMW en de Stichting Joodse Verplaatste Personen(28). De directeur van JMW, H. A. Sondervan was secretaris van het Comité. Aanvankelijk was dit een zelfstandig orgaan maar met de komst in 1956 van joodse vluchtelingen uit Hongarije en Egypte namen de werkzaamheden een dusdanig omvang aan dat het Comité een officiële JMW-commissie werd. De opvang en integratie werd onderdeel van de sociale afdeling van JMW.

Gezinsverzorging

Vanaf de oprichting was een belangrijk aandachtsgebied van JMW de hulp aan gezinnen waarbij zogenaamde gezinsverzorgsters de huishoudelijke taken op zich namen als de huisvrouw daartoe niet in staat was.

Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming

Door bemiddeling van JMW kwam er in 1950 een fusie tot stand tussen Le Ezzath Ha-Jeled en Vereniging Joodse Zee- en Boskolonies, de Vereniging tot bescherming van Joodse meisjes, Berg-Stichting, S.A. Rudelsheim-Stichting, Nederlands-Israëlitisch Jongensweeshuis en het Nederlands-Israëlitisch Meisjesweeshuis. Deze instellingen gingen met elkaar verder onder de naam 'Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming'. Om technisch-juridische redenen bleven de samenwerkende organisaties nog wel afzonderlijk bestaan, maar met dezelfde statuten, hetzelfde bestuur, dat eveneens het bestuur van de Fusie is en een gemeenschappelijk bureau. Tussen JMW en de Fusie ontstonden vormen van samenwerking. In het jaarverslag van 1961 wordt vermeld dat 'onderhandelingen voor samenvoeging van de administratie van de Fusie met die van JMW in de loop van 1961 werden voortgezet'(29). Ook werd er gekeken naar de samenvoeging van de sociale afdelingen van JMW en de Fusie(30). De uiteindelijke totstandkoming van de fusie tussen JMW en de Fusie was er een van lange adem, pas op 1 februari 1978 ging die nieuwe werkorganisatie van start(31). Stichting Jokos

Een van de aspecten waar JMW mee te maken kreeg waren de West-Duitse betalingen voor:

- a. De vergoeding van geroofde goederen
- b. De vergoeding voor immateriële schade

De onder b genoemde schade werd als eerste geregeld door de Duitse overheid. In 1953 nam de Bonds Republiek Duitsland (BRD) een wet aan die de vergoeding regelde van schade, tijdens de nazi-periode toegebracht aan personen die om redenen van ras, geloof of politieke overtuiging waren vervolgd. Deze wet heette 'Bundesergänzungsgesetz' (de BEG). Hierbij werd een vergoeding voor in de oorlog door vervolging geleden schade verstrekt. Deze wet beperkte de kring tot die personen die vóór 1 januari 1947 enige tijd hun vaste woonplaats in het gebied van de Bonds Republiek Duitsland of West-Berlijn hadden. Dit betekende dat het grootste deel van de in Nederland woonachtige Joden buiten elke vergoeding van Duitse zijde viel, hoewel zij op gelijke wijze gedurende de oorlog waren vervolgd als de in Duitsland woonachtige Joden(32). In de loop van 1955 kwam hier verandering in. Het Bundesgerichtshof in Karlsruhe besliste namelijk dat langdurig verblijf in een concentratiekamp moest worden beschouwd als 'dauerend Aufenthalt' in de zin van de BEG. Daarop nam JMW het initiatief (in samenwerking met het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap, het Kerkgenootschap Liberaal-Israëlitische Gemeente, het Portugees Israëlitisch Kerkgenootschap en de Stichting Schadeloosstelling Joodse Slachtoffers in Nederland), tot de oprichting van de Commissie Schadevergoeding Duitsland(33), ook bekend onder de naam: 'Commissie der Joodse Kerkgenootschappen en Sociale Organisaties in Nederland voor Schadevergoedingsaangelegenheden'. Door de uitspraak van het Bundesgerichtshof te Karlsruhe werd de BEG in 1956 aangepast, echter de belangrijkste categorie waarvoor de Commissie optrad viel ook hier niet onder(34). Vooralsnog werd er dus op het gebied van vergoeding voor immateriële schade weinig bereikt.

In 1957 nam het West-Duits parlement een wet aan die de materiële schade regelde: de Bundesrückerstattungsgesetz (de BRÜG). Van alle vervolgte joden, of hun erfgenamen, in Nederland van wie huisraad was geroofd kon een beroep doen op de BRÜG. Om sterker te staan in de onderhandelingen met de West-Duitse regering werd, op verzoek van regeringsinstanties de Commissie omgezet in een zelfstandige stichting onder de naam Stichting Jokos(35). Het doel van de Stichting Jokos was:

- a. 'Het ten behoeve van natuurlijke en rechtspersonen bevorderen en/of treffen van regelingen ter vergoeding van immateriële en materiële schade, welke gedurende de Duitse bezetting van Nederland door of op last van Duitse instanties tegen in Nederland verblijvende of tot Nederland in relatie staande Joden als zodanig of ten

Duitse instanties tegen in Nederland verblijvende of tot Nederland in relatie staande Joden als zwaar of ten aanzien van hun bezittingen zijn genomen',

b. 'Het zondig uitvoeren der onder a. bedoelde regelingen, dan wel het medewerken aan de uitvoering daarvan(36).

Stichting Jokos en het Centraal Afwikkelings Bureau voor Duitse Schade Uitkeringen (Cadsu).

In 1958 was de Stichting Jokos met het Ministerie van Financiën overeengekomen dat de ambtenaren van dit Ministerie de registratie en aanmelding van de Nederlandse claims in Berlijn zou behandelen. Voor de afwikkeling van de claims moest een nieuwe regeling met de regering worden getroffen, die uiteindelijk toestemming gaf tot de oprichting van het Centraal Afwikkelings Bureau voor Duitse Schadeuitkeringen (C.A.D.S.U.). Dit bureau wikkeld voortaan niet alleen alle Jokos-claims af maar ook alle andere acties van de Nederlandse regering zoals de afwikkeling van bij LVVS ingeleverde kunstvoorwerpen, buitenlandse effecten en andere acties(37). Bij de opheffing van de Cadsu in 1966 waren bijna alle Jokos claims in hun geheel behandeld. De nog niet afgehandelde Cadsu claims werden door Jokos overgenomen(38). Eind 1969 waren de meeste zaken afgehandeld en kon de stichting Jokos worden opgeheven, echter vanwege de mogelijke heffing van schenkingsrecht werd van liquidatie afgezien en Jokos bleef als 'lege stichting' bestaan. In 1988 werd besloten tot samenvoeging van deze lege stichting met de Stichting Steunfonds Joods Maatschappelijk Welzijn(39).

De afwikkeling van de resterende claims werd overgenomen door JMW(40).

Liquidatie Vermögens Verwaltung Sarphatistraat (LVVS)

In 1950 werd A. Büchenbacher (secretaris van JMW) benaderd door de liquidateuren van de LVVS met het voorstel om JMW als crediteur te laten optreden voor de vorderingen waarvoor geen eisers waren komen opdagen(41). Door bezwaren van de kant van de Raad voor het Rechtsherstel en het Ministerie van Financiën kreeg JMW pas in 1959 bij Koninklijk Besluit het recht om de opbrengst van de bedoelde LVVS vorderingen te gebruiken 'voor ondersteuning van behoeftige leden van de joodse bevolkingsgroep'(42).

Geschiedenis van het archief en verantwoording van de inventarisatie

Geschiedenis van het archief

In 1952 wordt in het rapport 'Bedrijfseconomisch onderzoek van organisatie en werkmethoden bij het apparaat der Stichting Joods Maatschappelijk Werk' [inv.nr. 2448] van de hand van K.C. Lewin (econoom) het volgende gezegd over het archief: alle uitgaande post en inkomende post wordt genummerd en ingeschreven in een dagboek met vermelding van nummer, naam, adres en datum. Het archief zelf werd te uitgebreid bevonden. Zo werd er van elke brief minstens 3 kopieën gemaakt en afzonderlijk opgeborgen: één alfabetisch en twee chronologisch, waarbij de ene chronologische serie voor het archief was en de andere chronologische serie voor het secretariaat, de sociale afdeling, boekhouding etc. De noodzaak tot het maken van dagkopieën werd in twijfel getrokken. Dat aan dit advies geen gevolg werd gegeven blijkt wel uit het feit dat er in ieder geval tot 1992 dagkopieën werden gemaakt.

Het archief heeft tot aan de jaren '90 berust bij JMW aan de Laïressestraat, in 1994 werd het overgebracht naar het Stadsarchief Amsterdam. Vóór de overbrenging heeft I. Lipschitz voor zijn boek 'Tsedaka' (verschenen ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van JMW) een globale lijst gemaakt van de inhoud van het JMW-archief. Van deze lijst is dankbaar gebruik gemaakt bij de inventarisatie.

Het archief is omvangrijk, met hier en daar wat lacunes. Zo wordt in het jaarverslag over 1951 gerept over een Dagelijks Bestuur, terwijl de notulen van het Dagelijks Bestuur pas in 1963 beginnen. Ook de financiële administratie is niet compleet. Zo beginnen de jaarrekeningen pas in 1971 en lopen de kas- bank- en giroboeken tot 1952 en ontbreken de grootboeken en journalen.

Verantwoording van de inventarisatie

Het archief heeft een omvang van ca. 350 meter, en beslaat de periode vanaf de oprichting van JMW tot begin jaren '90. De inventaris is ingedeeld in de volgende rubrieken:

- Stukken van algemene aard - waar de notulen en de correspondentie onder zijn geplaatst.
- Stukken betreffende bijzondere onderwerpen - waar de organisatie, de financiële administratie en de taken onder zijn geplaatst. Een belangrijke taak van JMW was de maatschappelijke ondersteuning van Oorlogs- en Vervolgingsslachtoffers. De stukken die een neerslag vormen van deze taak (waaronder de aanvragen van een uitkering op grond van de Wet Uitkering Vervolgingsslachtoffers) zijn terug te vinden in deze rubriek.
- In de rubriek 'Documentatie' werden al die stukken geplaatst die niet direct een neerslag vormen van de taken van JMW maar wel degelijk een relatie hebben met het archief.
- De rubriek 'Werkarchieven' bevat stukken die afkomstig zijn van de directeuren en personeelsleden. Deze rubriek bevat veelal dubbelen van stukken die elders in de inventaris zijn beschreven. Vanwege persoonlijke aantekeningen op de stukken is er voor gekozen ze toch te bewaren. - In de rubriek 'Gedeponeerde Archieven' zijn de stukken geplaatst van Jokos en de Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming met rechtsvoorgangers waaronder de stichting Le-Ezrath Ha-Jeled. Hier zijn de Jokos-dossiers en de zogenaamde OPK (=Oorlogs-Pleegkinderen)-dossiers terug te vinden.
- De rubriek 'Afgedwaald archief' bevat stukken die afkomstig zijn van de NIISA waarschijnlijk zijn deze stukken door iemand die zitting had in het bestuur van de NIISA achtergelaten bij JMW.
- In de rubriek 'stukken waar het verband met het archief niet is gebleken' werden die stukken geplaatst die tijdens de inventarisatie in het archief werden aangetroffen maar waarvan de relatie met de archiefvormers niet achterhaald kon worden.

Het archief werd geschoond volgens de gebruikelijke categorieën als dubbelen, concepten en afschriften en bibliotheekmateriaal waarbij ongeveer 30 meter aan archiefmateriaal als voor vernietiging vatbaar wordt beschouwt. Deze stukken zijn voorlopig extern/bij JMW opgeslagen in afwachting van de definitieve goedkeuring van JMW. Deze te vernietigen bescheiden zijn globaal beschreven op de vernietigingslijst die op te vragen is bij het Stadsarchief of JMW.

In overleg met JMW is het archief uitgezonderd van de openbaarheid, omdat het hier stukken betreft die de persoonlijke sfeer van de cliënten, de medewerkers van JMW en hun nabestaanden betreffen. Raadpleging van het archief kan alleen met schriftelijke toestemming van de directeur. Noten

- 1) Inv.nr. 2213, jaarverslag 1948/1949
- 2) Inv.nr. 2350
- 3) Inv.nr. 2448
- 4) Inv.nr. 2363
- 5) Themagroep I: uitvoeringsprocessen, themagroep II: beleidsprocessen, themagroep III: organisatiestructuur, themagroep IV: directiestructuur- en bezetting en themagroep V: personeelsbelangen
- 6) Inv.nr. 2361
- 7) Ibidem
- 8) Inv.nr. 2346
- 9) Inv.nr. 2128, jaarverslag 1978.
- 10) Ibidem, jaarverslag 1979
- 11) Inv.nr. 2878
- 12) I. Lipschitz, Tsedaka, een halve eeuw Joods Maatschappelijk Werk in Nederland, p. 76
- 13) Inv.nr. 2611, jaarverslag 1950
- 14) Inv.nr. 2001
- 15) Tsedaka, p. 306
- 16) Inv.nr. 1705
- 17) Inv.nr. 2528
- 18) Ibidem
- 19) Ibidem
- 20) Ibidem
- 21) Inv.nr. 2793
- 22) Inv.nr. 2128, jaarverslag 1977
- 23) Inv.nr. 2570
- 24) Inv.nr. 2124, jaarverslag 1952

24) Inv.nr. 2124, jaarverslag 1952

25) Inv.nr. 2305

26) Ibidem

27) Inv.nr. 2306

28) Inv.nr. 2480

29) Inv.nr. 2125

30) Inv.nr. 1691.2

31) Inv.nr. 2128, jaarverslag 1979 32) Inv.nr. 2124, jaarverslag 1955

33) Ibidem

34) Inv.nr. 2124, jaarverslag 1956

35) Ibidem, jaarverslag 1958

36) Inv.nr. 1617

37) Inv.nr. 2124, jaarverslag 1959

38) Inv.nr. 1647.2.1

39) Inv.nr. 2554

40) Inv.nr. 2127, jaarverslag 1973

41) Inv.nr. 4069.4

42) Tsedaka, p. 332

- Stichting Joods Maatschappelijk Werk

Inventaris (Toon alleen resultaten met scans)

↓ **Zoeken**